KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Eduskunnan asunto- ja ympäristöjaostolle, 28.9.2018

HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019. Erityisryhmien avustukset

Suomessa on noin 40 000 kehitysvammaista henkilöä, joista noin 31 000 on yli 18-vuotiaita. Aikuisista kehitysvammaisista lähes puolet (noin 14 000–15 000) on asumispalveluiden piirissä mukaan lukien perhehoito sekä muiden vammaisten ja ikääntyneiden palvelu- ja tukiasunnot, joissa asuu kehitysvammaisia henkilöitä.

Asumispalveluiden ulkopuolella on noin 16 000-18 000 kehitysvammaisesta henkilöä. Heistä noin puolet (8 000–9 000) asuu vielä aikuisenakin vanhempien tai muiden omaisten kanssa ja noin puolet (8 000–9 000) asuu itsenäisesti. (Pitkänen, Huotari, Tormä. 2018)

Taulukko 2. Kehitysvammaisten tuettu, ohjattu ja autettu asuminen sekä laitospaikat, asiakkaat 31.12.2016 (THL Sotkanet.fi 2017).

	Tuettu asuminen	Ohjattu asuminen	Autettu asuminen	Kehitys-vammalaitos	Yhteensä
Koko maa	1 684	1 954	8 265	920	12 823
Uusimaa	199	319	1 839	231	2 588
Kanta-Häme	53	82	252	4	391
Päijät-Häme	83	84	385	3	555
Kymenlaakso	107	120	286	25	538
Etelä-Karjala	123	15	215	11	364
Varsinais-Suomi	131	134	709	89	1 063
Satakunta	103	59	369	61	592
Etelä-Savo	39	160	286	61	546
Pohjois-Savo	23	165	523	98	809
Pohjois-Karjala	225	41	334	23	623
Pirkanmaa	148	183	569	93	993
Keski-Suomi	54	95	397	21	567
Etelä-Pohjanmaa	43	88	357	63	551
Pohjanmaa	26	35	333	16	410
Keski-Pohjanmaa	7	29	99	8	143
Pohjois-Pohjanmaa	124	184	691	39	1 038
Kainuu	103	60	150	18	331
Lappi	93	101	374	55	623
Ahvenanmaa	-	-	97	1	98

Lähde: (Pitkänen, Huotari, Tormä. Kehitysvammaisten ihmisten yhdenvertaisuus valtion tukemassa asumisessa. 2018)

Pinninkatu 51
33100 TAMPERE
Puh. 0207 713 500
Faksi 0207 713 525
Nordea 114630-871365
Y-tunnus 0906150-4
etunimi.sukunimi@kvps.fi
www.kvps.fi

KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Valtioneuvosto päätti 8.11.2012 kehitysvammaisten asumisen ohjelman (Kehas-ohjelma) tavoitteiden laajentamisesta tekemällä periaatepäätöksen kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisestä asumisesta ja palvelujen turvaamisesta. Päämääräksi asetettiin, että vuoden 2020 jälkeen kukaan vammainen henkilö ei asu laitoksessa. **Vuoden 2017 lopussa laitoksissa asui pitkäaikaisesti noin 700 kehitysvammaista henkilöä. Huomionarvoista on, että heistä noin 100 on lapsia.**

Sosiaali- ja terveysministeriö tilasi YTM Riitta Hakomalta ja sosiaalineuvos, YTM Markku Niemelältä selvityksen erityishuoltopiirien asemasta sote-uudistuksessa. Syyskuussa 2018 ilmestyneen raportin mukaan uudet palvelujen rakenteet ja järjestelmät tulee vaihe vaiheelta rakentaa siten, että ensi sijassa **kaikkien ihmisten palvelut toteutetaan yleisiä ja yhteisiä ratkaisuja hyödyntäen, pääsääntöisesti lähellä**.

Ratkaisujen tulee olla herkkiä yksilön tarpeille ja elämän eri tilanteiden tunnistamiselle. Selvityshenkilötyön ehdotusten mukaan asiantuntijaosaaminen tulee tarvittaessa tuoda päiväkoteihin, kouluihin, työpaikoille, sote-keskuksiin, asumispalveluihin ja muihin arjen ympäristöihin. Selvityksen mukaan vain hyvin harvoin tarvitaan sellaisia erityispalveluita, että palvelua tarvitsevan tulisi siirtyä johonkin erityiseen paikkaan, erityispalveluyksikköön, silloinkin yleensä määräajaksi. Tämä edellyttää tiivistä sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatiota, yhteistyötä ja tiedonkulkua sekä tarvelähtöistä palvelujen järjestämistä yhteistyössä eri toimijoiden välillä.

Kehas- ohjelmassa on laitosasumisesta päätetty luopua, siitä on aihetta pitää kiinni, koskien kaikenlaisia laitoksia. Pääpaino palvelujen ja tuen järjestämisessä tulee olla hyvin selkeästi siellä missä ihmiset muutenkin jokapäiväistä elämäänsä elävät, niissä ympäristöissä ja yhteisöissä, perheitä unohtamatta.

Vaativat erityispalvelut, erityisosaaminen pitää selvityshenkilötyön mukaan ymmärtää pääosin tukirakenteeksi, joka edesauttaa lähi- ja muita palveluja palvelutehtävissään. (Hakoma, Niemelä, 2018).

Kesäkuussa 2016 ratifioitu **YK:n yleissopimus vammaisten ihmisten oikeuksista** mm. turvaa 19 artiklassaan elämisen itsenäisesti ja osallisuuden yhteisössä yhdenvertaisesti muiden kanssa. Lainsäädännön tehtävänä on turvata tehokkaat ja asianmukaiset toimet, jotta vammaiset henkilöt pystyvät nauttimaan tästä oikeudesta täysimääräisesti. Tämä oikeus on turvata muun muassa varmistamalla, että vammaisilla henkilöillä on oikeus valita asuinpaikkansa sekä se, missä ja kenen kanssa he asuvat, eivätkä ole velvoitettuja käyttämään tiettyjä asuinjärjestelyjä.

On erittäin tärkeää, että vuoden 2019 talousarviossa erityisryhmien avustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimpien ryhmien, kuten kehitysvammaisten, asuinolojen parantamiseen. Kehitysvammaisten henkilöiden asumisen järjestämiselle on edelleen suuri tarve, ja Aran myöntämät investointiavustukset sekä korkotukilaina antavat tähän toimivan mahdollisuuden.

Julkisen tuen avulla on mahdollista rakentaa tiloja, jotka mahdollistavat myös poikkeuksellisen vaativat tila- ja varusteratkaisut asuinrakennukseen ihmisten yksilöllisten tarpeiden mukaisesti.

On huomionarvoista, että vapaalla rahalla tehtävä hoivarakentaminen on ollut viime vuodet kasvussa. Valtion ohjaus ja rahoitus onkin tärkeää uuslaitoskehityksen torjumiselle. On paljon kansainvälisiä esimerkkejä, myös Pohjoismaista, joiden mukaan valtion sitoutumisen väheneminen kehitysvammaisten ihmisten asumisessa on johtanut merkittävään uuslaitostumiseen.

Pinninkatu 51
33100 TAMPERE
Puh. 0207 713 500
Faksi 0207 713 525
Nordea 114630-871365
Y-tunnus 0906150-4
etunimi.sukunimi@kvps.fi
www.kvps.fi

KEHITYSVAMMAISTEN PALVELUSÄÄTIÖ

Lisätietoa

Aarne Rajalahti
Kiinteistötoimen johtaja
ts. varatoimitusjohtaja
040 517 4447
aarne.rajalahti@kvps.fi

Kirsi Konola
Kehittämistoiminnan johtaja
ts. toimitusjohtaja
0400 328 095
kirsi.konola@kvps.fi

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö on Kehitysvammaisten Tukiliitto ry:n perustama omaisjärjestötaustainen, valtakunnallinen toimija, asuntojen rakennuttaja ja hankkija sekä palveluiden ja palvelujärjestelmän kehittäjä. Kehitysvammaisten Palvelusäätiö toimii noin 1000 kehitysvammaisten ihmisten vuokranantajana eri puolilla Suomea.